

Урок 4

Тема: Е. Портер «Поліанна». Ідея радості життя та відкриття світу у повісті

Мета: продовжити знайомство з розділами повісті, проаналізувати образ головної героїні, розкрити сутність психологічних понять «почуття радості», «характер»; розвивати навички аналізу художнього твору, позитивного мислення, стимулювати розвиток творчих здібностей учнів, вміння працювати в групах; виховувати оптимізм, доброзичливість.

Тип уроку: інтегрований.

Форма проведення : урок-тренінг

Обладнання: підручники, матеріали для тренінгових вправ, квітка «радості», олівці, малюнок дерева, листочки, мультимедійна презентація.

Епіграф: Радість – всесвіту пружина,
Радість – творчості душа,
Дивна космосу машина
Нею живиться й руша.
Ф. Шиллер

Хід уроку

I. Організаційний момент

1. Віршоване привітання (слайд 1)

Любі діти! У наш клас
Завітали люди щирі.
Привітаймо в добрий час
Гостей посмішкою й миром.

2. Девіз уроку (слайд 2)

Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитися, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
Дружно й плідно працювати.

II. Оголошення теми, мети уроку, їх мотивація

1. Вступне слово вчителя (слайд 3)

У народі говорять: «Життя прожити – не поле перейти». На життєвій ниві буває всього. Доля дарує людині щасливі миті, але й посиляє нелегкі випробування. Та людина може з гідністю витримати всі удари долі, якщо йде по життю з усмішкою. І будь-яку неприємну ситуацію перетворити на життєвий урок. Пригадайте, чи відомі вам такі приклади з літературних творів? (*Том Сойєр, Пенні Довгананчоха, Полліанна*)

Сьогодні ми продовжимо розмову про повість Е. Портер і її героїню, яка не тільки сама вміла бачити щасливі моменти, а й навчила радіти інших. Тому ключове слово теми – радість.

Як же їй, маленькій дівчинці, вдалося змінити життя цілого містечка? На це запитання ми разом спробуємо знайти відповідь. Наша мета – взяти урок гарного настрою у героїні твору Полліанни.

Усі ваші творчі напрацювання ми оформимо в нашому скрап-альбомі, який складається із скрап-сторінок. І допомагати нам буде шкільний психолог.

2. Релаксація. Проектування образу-моделі міста Позитиву (слайд 4)

Звучить тиха спокійна музика. Аромалампа

Психолог. Займіть зручне положення. Розслабте тіло. Уявіть, що ви потрапили до **Міста Позитиву**. Відчуйте приплив бадьорості, сил, радості.

Тут тече річка **Добра і Милосердя**. Вода в ній чиста, прозора, має цілющі властивості.

Пройдіться вздовж річки до **вулиці Сонячної**. Відчуйте живу енергію і тепло, крокуючи дорогою.

Ви не випадково тут опинилися, адже саме на цій вулиці знаходиться **Сад Радості**. Вдихніть його чудовий аромат. А скільки тут квітів! Це незвичайні квіти, а з написами. На одній квітці написано: «Життя прекрасне!», на іншій: «Живи і радій!», на третій: «Людина людині – радість!» Запам'ятайте ці написи.

За Садам Радості доглядає **Веселкова дівчинка** – Полліанна.

А тепер подумки попрощайтесь з нею. Час повертатися. Поворухніться. Посміхніться один одному.

III. Вивчення нового матеріалу

Створимо власне Місто Позитиву. Перша скрап-сторінка – ріка Добра і Милосердя (слайд 5)

1. Літературний крос

- В якій родині виховувалася Полліанна?
- Чому вона була вимушена покинути рідну домівку?
- Хто вважав своїм обов'язком допомогти дівчинці?
- Як відчувала себе Полліанна на новому місці?
- Яка гра допомагала дівчинці долати сум, поганий настрій? (Гра в радість)

Психолог: А що таке радість? Як би ви пояснили? Пропоную вам збудувати гірлянду асоціацій до цього слова.

2. Вправа «Гірлянда асоціацій» проводиться в групах з опорою на індивідуальні особливості учнів сприймати інформацію. **(слайд 6)**

Для аудіалів – скласти сенкан на тему радість.

Для візуалів – намалювати радість

Для кінестетиків – створити квітку радості (пелюстки заготовлені заздалегідь)

Можливі результати:

Радість

Щира, відкрита

Підбадьорює, лікує, допомагає

Завжди є місце у житті

Щастя

Малюнок райдуги, салюту, феєрверку...

Квітка радості: мама, друзі, усмішка, сонечко, подарунки, квіти, веселка.

Психолог: всі ваші асоціації наче ілюструють визначення із психологічного словника: **радість** – це позитивне емоційне переживання, яке відчуває людина в ситуаціях, коли задоволені її потреби. **(слайд 7)**

Відчувати радість на святі, радість від зустрічі з давнім другом, радіти

подарунку, гарній оцінці, чудовій погоді – це закономірно і природно для будь-якої людини. А от знайти радість, не втратити сили духу, коли ти самотній, поряд немає друзів, коли трапилося горе, коли хворієш під силу не кожному.

Вчитель: героїня роману Е. Портер зуміла не тільки подолати власні негаразди, а й допомогла іншим жителям містечка. Давайте пригадаємо, з ким зустрілася Поліанна.

Друга скрап-сторінка – вулиця Сонячна (слайд 8)

3. Гра «Маска» (слайд 9)

Завдання : розкажіть про мешканців Белдінгсвіля від їхнього ж імені так, щоб ваші однокласники здогадалися про кого йде мова.

Я педантична жінка, терпіти не можу дзенькоту ножа і грюкоту дверей, люблю тишу. Чудово знаю, що таке почуття обов'язку і тому допоможу доньці своєї сестри, хоча ніколи не одобрювала її вибору. (Міс Поллі).

Я живу на світі вже сорок років, маю дочку Міллі, але останні п'ятнадцять років мене ніщо не радує, не тішить, бо хворію і прикута до ліжка. Мене дратує сонячне світло, вже й забула, коли дивилася на себе в люстерко, тому дуже здивувалася, коли маленька дівчинка назвала мене красунею. (Місіс Сноу).

Я самотній, хворий чоловік. Дуже полюбив Полліанну, завжди був радий її бачити себе вдома, намагався якось її розважити, показуючи все, що в мене є. Вона так нагадувала мені її маму в юності, в яку я був закоханий. Я був би радий назвати Полліанну своєю спадкоємицею. (Джон Пендлтон).

Я дуже сумую за своїми молодшими сестричками, бо рідко їх бачу, так як працюю в містечку за шість миль від рідної домівки. Та мені пощастило, бо вдалося знайти місце на кухні міс Поллі, яка хоч і має нелегкий характер (здається, що мені ніколи не вдасться їй догодити), та добре платить платню. Я дуже зраділа маленькій місіс, і радо прийняла її пропозицію грати в гру, якої її навчив батько. (Ненсі).

У мене гарна потрібна професія, я радо допомагаю людям. Живу один, та дуже сподіваюсь колись отримати прихильність міс Поллі, бо дуже її люблю. Маю гарних друзів, які також лікують людей. Тому, коли з Полліанною трапилася біда, звернувся до товариша який знається на травмах хребта. І, хвала Богові, його методики допомогли дівчинці знову встати на ноги (Лікар Чилтон)

Вчитель: Що спільного між цими людьми? (Вони здаються незадоволеними життям, невеселими, безрадісними) Як бачимо, кожен, навіть дорослий, має певні проблеми. Часто такі проблеми руйнують ціле життя, якщо вчасно не взятись за їх виправлення.

4. Вправа «Правила життя Полліанни». Робота в групах (слайд 10)

На столі вчителя лежать предмети, які представники груп можуть взяти на свій власний розсуд, але не більше двох. Завдання для груп: пояснити, кому із героїв твору можна порекомендувати ці засоби, як ліки проти негараздів?

Очікувані результати:

Крем проти ластовиння (для Полліанни).

Троянда (любов тітоньки Поллі).

Стетоскоп (лікарю Чілтону (лікар – найрадісніша професія, бо повертає людям здоров'я).

Будинок (для Джиммі).

Скелет (Джону Пендлтону (краще мати в будинку живого хлопчика, ніж «тримати скелета у шафі»)

Різнобарвні клубочки ниток (місіс Сноу)

Бейджик з написом «Твоє ім'я – найкраще» (Ненсі).

Після знайомства з Поліанною в житті багатьох мешканців містечка відбулися зміни, давайте з'ясуємо, які?

5. Вправа «Знайди відповідності» (слайд 11)

Завдання: поєднайте героїв і зміни, що відбулися в їхньому житті завдяки дівчинці.

Містер Пендлтон

Стала сердечнішою, людянішою, турботливою.

Місіс Сноу

Знайшов названого батька, став жити у великому будинку.

Міс Поллі

Припинила вередувати, бути всім незадоволеною, знайшла корисне заняття

Лікар Чилтон

Припинив уникати людей, бути самотнім і розчарованим

Джиммі

Порозумівся з коханою жінкою і став щасливим чоловіком.

- Як ви оцінюєте ці зміни, як позитивні чи негативні?

- Як же маленькій дівчинці це вдалося? Завдяки чому?

Психолог:

Східна мудрість говорить: «Посій вчинок – пожнеш звичку, посій звичку – пожнеш характер, посій характер – пожнеш долю». Як ви розумієте ці слова?

Справді характер людини багато в чому визначає її долю.

Характер – це сукупність рис людини, які проявляються у відносинах з людьми, у ставленні її до речей, до справи, яку виконує, у ставленні до самого себе. Даючи характеристику людині ми можемо говорити про позитивні чи негативні риси; про домінуючі, основні, які проявляються часто або постійно (такі риси називаються стрижневими), чи про ситуативні риси характеру. Оцінюючи характер людини, ми, в першу чергу, повинні звертати увагу на її вчинки. В характері людини проявляється її індивідуальність, неповторність, унікальність.

В одній психологічній казці характер людини порівнюється з деревом. Як не знайдеш в природі однаковісінських дерев, так і не знайдеш повністю схожих людей.

6. Інтерактивна вправа «Дерево характеру» (слайд 12)

Пропоную побудувати дерево характеру головної героїні роману, і, можливо, тоді ми зрозуміємо, завдяки чому Поліанні вдалося так вплинути на жителів містечка.

З переліку рис характеру виберіть ті, які, на вашу думку, притаманні героїні, напишіть на листочку і прикріпіть до дерева.

Жадібність, допитливість, сила волі, егоїзм, працелюбність, оптимізм,

жорстокість, боягузтво, сміливість, заздрість, люб'язність, щедрість, доброта, черствість, хитрість, чемність, щирість, злість, життєрадісність, байдужість, турботливість, ненависть.

Вчитель: Які риси характеру Полліанни можна назвати головними? (оптимізм, життєрадісність, щирість, сила волі)

Спостерігаючи за Полліанною, Джон Пендлтон сказав їй: «Найкраща з усіх призм – це ти сама». Як ви розумієте ці слова? Що мав на увазі він, коли говорив це?

(Дівчинка випромінює світло добра, впливає на життя інших, полегшуючи їхні страждання, розраджує, підтримуючи силу духу та віру на краще.)

Психолог: життя Полліанни не можна назвати легким: вона рано втратила маму й тата, вимушена була деякий час жити в жіночій школі; переїхавши до тітки, почувала себе самотньою, бо не мала друзів; потрапила в жахливу аварію і отримала травму хребта. Але не втратила сили духу, бо любила життя таким, яке воно є, і навіть в найстрашнішій ситуації могла знайти позитив.

Пропоную взяти з неї приклад і потренуватися знаходити позитив навіть в тих ситуаціях, які на перший погляд здаються безнадійними, безрадісними.

Учитель. *Третя скрап-сторінка – Сад Радості (слайд 13)*

7. Тренінгова вправа «Шукай радість» (слайд 14)

Мета: розвивати позитивне мислення, вміння знаходити радісні моменти в повсякденному житті.

Завдання: продовжіть речення.

Я дізнався про зраду друга, яка радість... (тепер я знаю, хто мій справжній друг; добре, що це трапилося зараз, а не в більш відповідальний момент).

Прийшли вихідні, пішов дощ, яка радість... (нарешті я висплюсь; дочитаю до кінця книги; зможу підвищити...)

Мій кращий друг переїздить в інше місце, яка радість... (на канікулах я поїду до нього в гості, побуваю в новому місці, здійснию подорож).

Мої батьки не купляють мені солодощі... (мої зуби будуть міцними і здоровими).

Мені забороняють грати за комп'ютером більше години в день... (краще почитаю книжку або погуляю з друзями)

Отримав двійку, яка радість... (тепер я точно впевнений в тому, чого не знаю і зможу краще підготуватися).

IV. Закріплення вивченого матеріалу

Психолог. Психологи говорять, що в нашому житті має значення не те, що з нами відбувається, а те, як ми до нього ставимося. Позитивне мислення не заперечує проблем, але воно додає внутрішніх сил для їхнього подолання. Люди, що звикли мислити негативно, досить часто надміру трагічно реагують на виниклу ситуацію та витрачають сили, фізичну енергію не на пошук її вирішення, а на скарги та відчай.

Треба вміти радіти простим речам, як це робила Полліанна, тим більше, що радісні моменти є в житті кожного з нас. Поділіться своєю радістю.

1. Вправа «Намісто Полліанни» (слайд 15)

Пригадайте найрадіснішу подію, найщасливішу мить останнього тижня, дня. (Наприклад, у мене розквітла квітка – я цього довго чекала; кішка народила кошенят; отримав подарунок; весело провів вечір з батьками; переміг у грі,

пересадили на першу парту...) *На слайді поступово з'являються кристалики намиста.*

Як бачимо, доброго, радісного в нашому житті достатньо. Треба просто вміти його помічати і цінувати. Воно поряд з нами. Завжди пам'ятайте про це, зберігайте оптимізм в будь-яких життєвих ситуаціях.

Учитель. Веселкова дівчинка, яка навчила вас радіти, сьогодні знову завітала до нас на урок. **(слайд 16)**

2. Презентація проекту «Аптека Полліанни: ліки від проблем» (слайд 17)

Учениця-Полліанна. Що піднімає настрій? Що змінює світ навколо нас, робить його прекрасним? Пропоную рецепт гарного настрою. *(На слайдах демонструються зображення з написами: сім'я, дружба, спілкування, природа, друзі наші менші, хобі, розваги, спорт, подорожі, книги, музика, солодоці, сміх).* **(слайди 18-31)**

В житті завжди є радості моменти!

Відкритим будь, і їх не пропусти.

А щоб життя тобі всміхалось,

Йому частіше посміхайся ти!

V. Підбиття підсумків уроку

1. Метод «Ланцюжок радісних відкриттів» (слайд 32)

Психолог. Чи дійсно радість має таку силу? Чого ви навчилися у Полліанни?

2. Заключне слово вчителя (слайд 33)

- Давайте звернемося до епіграфа нашого уроку. *(Звучить пісня «Дорогою добра»).*

Отже, світ все-таки можна змінити на краще. Тільки при цьому починати необхідно з себе, з власної душі. І перш за все навчитися бачити в людях те краще, що в них є.

VI. Оцінювання знань учнів

Після виходу у світ книги про Полліанну, в Америці були створені клуби Полліанни.

Пропоную створити такий клуб і у нашій школі. Мені радісно вам повідомити, що ви всі сьогодні станете членами цього клубу, тому що навчилися радіти і шукати позитивне навіть у безрадісних ситуаціях. *(Учням вручаються медалі із зображенням веселої дівчинки і написом: «Член «Клубу Полліанни»)*

VII. Домашнє завдання (слайд 34)

Напишіть твір-мініатюру «Як би змінилося наше село, якби в ньому жила Полліанна?»

або намалуйте запрошення для усіх бажаючих стати членом «Клубу Полліанни»

Обов'язкове для всіх: подарувати радість якнайбільшій кількості людей.